

DUURZAAMHEID IN KAART BRENGEN

Substraatleverancier BVB Substrates is volop bezig met duurzaamheid. Zorg voor het milieu is belangrijk, maar aan die inspanningen liggen ook strategische overwegingen ten gronde. Dat leerden we uit het gesprek met Sanne Veenbaas, manager duurzaamheid, en Filip Van Buynder, adviseur aardbeien en kleinfruit bij BVB Substrates. – *Patrick Dieleman*

“We zijn bezig met het transparant maken van onze duurzaamheid, zowel op bedrijfs-, proces- als productniveau”, steekt Sanne van wal. We kunnen per product precies aangeven wat de duurzaamheidsprestatie is, en dat geleverd bij de klant.” Waarom is BVB daarmee bezig? Daarvoor verwijst Sanne naar de klimaatconferentie die vorig jaar in Parijs plaatsvond. “De daar vooropgestelde doelstelling voor het terugdringen van de CO₂-uitstoot zien we ook terugkomen in het bedrijfsleven. Nieuw gebouwde kassen moeten bijvoorbeeld klimaatneutraal zijn in 2020. In ons marktsegment substraten voor openbaar groen merken we dat gemeentebesturen het aspect duurzaamheid steeds meer

.....
Het verbeteringsproces is
nooit klaar.
.....

meenemen in hun aanbestedingen. Wij hebben besloten om niet af te wachten en ons nu al te verdiepen in die markt. We zien dat als kans, zodat we straks mooie, duurzame producten kunnen leveren.” Duurzaamheid wordt gemeten door middel van een LCA, een *life cycle analysis*. Figuur 1 (p. 48) geeft de levenscyclus van een product weer in een cirkel. Het productieproces start bij de grondstofwinning. Op een van de productiesites worden diverse substraten gemengd en

eventueel verpakt, en vervolgens gaat het product naar de klant. “Na gebruik gaat het substraat nu nog vaak direct naar de afvalverwerker waar de cyclus eindigt. Wij zijn aan het onderzoeken of het product opnieuw kan worden ingezet. Je kan het recyclen, maar je kan het ook upcyclen. Wanneer je er een meerwaarde aan geeft, kan het een volgende cirkel doorlopen. Positief is dat je geen nieuwe grondstoffen hoeft te winnen. Dat is ook de trend die we zien: de circulaire economie, *cradle to cradle*.” Filip licht dit toe met een voorbeeld: “In de kleinfruitteelt werken we met heel hoogwaardige mengsels. Wanneer we die als teler niet meer wensen te gebruiken, bijvoorbeeld wegens de risico’s voor

wortelziekten, dan zijn die misschien wel nog bruikbaar als grondstof voor de hobbytuin of voor openbaar groen.” Sanne vult aan dat er natuurlijk onderzoek moet gebeuren om te bekijken voor welke toepassingen het mengsel geschikt is. Momenteel is ze nog bezig met het in kaart brengen van alle stappen in het productieproces en het transparant maken daarvan op de verschillende productiesites van BVB Substrates. “Nadien bekijken we welke voor ons de meest geschikte maatregelen zijn om de LCA-waarde naar beneden te krijgen.” De LCA wordt bepaald door de emissie van alle fases in de levenscyclus van het product bij elkaar op te tellen. Dan verkrijgt je de footprint. De footprint bestaat uit een aantal indicatoren, zoals CO₂-uitstoot, gebruikte hernieuwbare en fossiele energie, impact op de ozonlaag en watervervuiling, in totaal een 25-tal aspecten. Sanne: “Sommige bedrijven bekijken alleen de CO₂-uitstoot, maar wij hebben er echt voor gekozen om het hele pakket aan milieufactoren mee te nemen. Het kan bijvoorbeeld zijn dat een product heel laag scoort op CO₂, maar een hoge humane toxiciteit heeft. Als je dat laatste niet meeneemt, krijg je een sterk vertekend beeld van de echte impact.”

Milieukostenindicator

Om een vergelijking mogelijk te maken wordt op elke vorm van milieu-impact een waarde in euro geplakt. Die werd berekend door de onderzoeksbureaus TNO en CE Delft. 1 kg CO₂ staat bijvoorbeeld voor 5 eurocent. “Je kan dat interpreteren als het bedrag dat de samenleving wil betalen om die milieuschade te voorkomen. Op basis van al die waarden en het aandeel van elk milieuaspect in het product kan je de milieukostenindicator (MKI) berekenen. Voor ons geeft dat de mogelijkheid om te bekijken hoe de MKI van een bepaald potgrondmengsel wijzigt, wanneer we er een duurzamere grondstof aan toevoegen.” Filip geeft als voorbeeld dat je zou kunnen beslissen om alleen nog met milieuvriendelijke vrachtwagens te rijden die aan de Euro 6-norm voldoen of je zou kunnen nagaan welke invloed het toedienen van alternatieve grondstoffen heeft op de milieu-impact. Uiteraard mag hierbij op het vlak van de kwaliteit van het substraatmengsel niet worden ingeboet.

Ketendenken

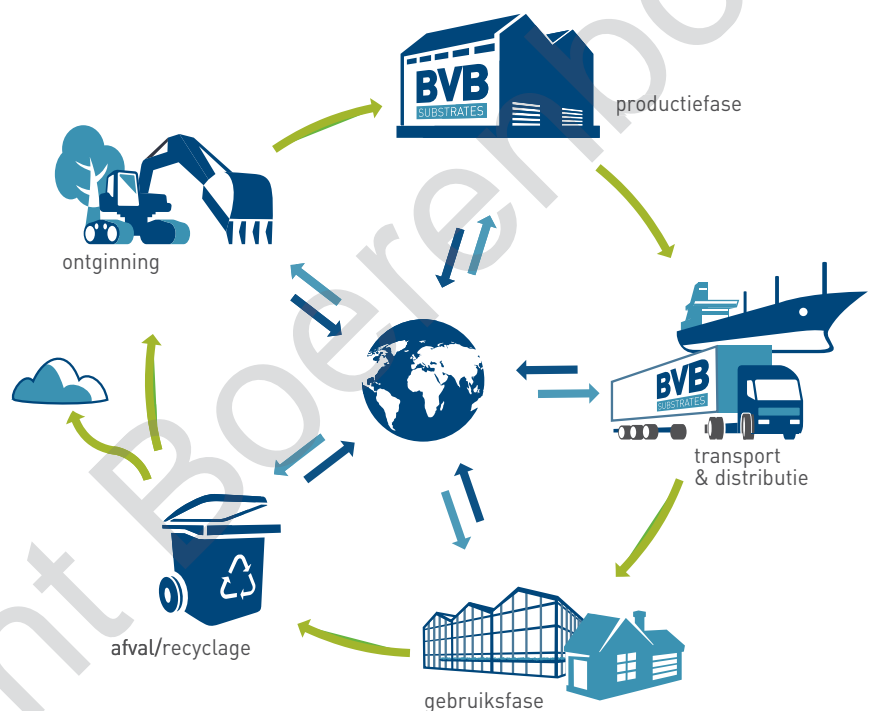
Kan je een verschil in MKI zien naargelang het land van herkomst van de turf? Volgens Sanne kan de afstand van het veenwinningsgebied tot de fabriek een

groot verschil in MKI veroorzaken. “Vroeger kozen gemeenten wel eens voor de dichtstbijzijnde leverancier. Maar als je met LCA werkt, bekijk je ook waar die producent zijn grondstoffen vandaan haalt. Als die van verder komen, is dat vaak veel minder duurzaam. Door dat proces te bekijken met een LCA krijg je een veel realistischer beeld. We communiceren daarover met de klant. We bekijken eerst de footprint van het product dat hij bestelt, maar geven hem ook informatie over wat er zou gebeuren op het vlak van duurzaamheid indien we een van de grondstoffen zouden vervangen door een

partners verderop in de keten kan verbeteren. “Het klopt dat onze klanten het meteen in hun footprint kunnen zien, wanneer wij duurzamer produceren”, reageert Sanne. “Albert Heijn werkt met dezelfde tool en vraagt soms al aan leveranciers van potplanten hoe groot hun voetafdruk is. Samenwerking in de keten wordt heel belangrijk op dit gebied.”

Top-down

BVB Substrates werkt voor het bepalen van de MKI samen met EcoChain. Sanne Veenbaas vertelt dat er ook andere tools zijn. “Wij vinden dat EcoChain het beste

Figuur 1 Bij de LCA (Life Cycle Analysis) worden de emissies van alle fases in de levenscyclus van het product bij elkaar opgeteld. Zo bereken je de footprint. Door het product op het einde van de cyclus te hergebruiken kan je de duurzaamheid verhogen. - Bron: BVB Substrates

andere. Maar we bekijken dat altijd samen met de functionaliteit en kwaliteit van het product. Dat is heel belangrijk, want als je een product van mindere kwaliteit aflevert, dan is het ook niet zo duurzaam omdat het minder lang meegaat en je daardoor meer afval krijgt en vaker grondstoffen moet winnen.” Filip legt uit dat het de bedoeling is dat iedereen in de keten met een soortgelijke tool zou werken. “Als één persoon in de keten iets positief verandert, bijvoorbeeld door met een andere vrachtwagen te rijden of een ander soort schip te kiezen, dan kan je onmiddellijk de impact zien op het eindproduct.” Het wordt me duidelijk dat één partner in de keten door een inspanning te doen de footprint van al zijn

past bij onze wensen, onder meer omdat daarmee ook samenwerking mogelijk is met onze leveranciers, en omdat men de mogelijkheid aanbiedt om de MKI te berekenen. EcoChain is daarvoor ISO-gecertificeerd. We werken met deze tool volgens een top-downbenadering. Dat is nieuw en betrouwbaarder dan de traditionele bottom-up. Dat betekent dat we eerst onze bedrijfsemissies bekijken. Die verdelen we over onze processen en vervolgens over onze producten. Op die manier neem je zeker alle emissies mee, daarom is dat betrouwbaarder. Omgekeerd is het waarschijnlijk dat je een deel van je emissies over het hoofd ziet. We hebben ervoor gekozen om een heel uitgebreide, en daarmee een zo realis-

tisch en compleet mogelijke LCA te doen. We nemen alles wat ook maar direct of indirect met onze productieprocessen te maken heeft mee in de berekeningen, bijvoorbeeld ook leasewagens of woonwerkverkeer.”

Reacties

BVB Substrates bracht recent een presentatie over het initiatief op een studiedag voor aardbeientelers. Filip en Sanne legden aan de vergadering een case voor met 2 flessen water, de ene kost 1,2 euro, de andere 1,1 euro. Sanne vertelt dat ze aan het publiek vroegen welke fles water ze zouden kiezen. “Ze kozen in eerste instantie voor de goedkoopste fles. Dat was heel logisch. Vervolgens toonden we de MKI, die voor de duurste fles 0,10 en voor de goedkoopste 0,60 euro was. Daarna bleek dat toch wel een behoorlijk gedeelte van de groep bereid was om voor de fles te kiezen die duurzamer was geproduceerd. Let wel, een duurzamer

geproduceerd product hoeft zeker niet duurder te zijn. Duurzaamheid gaat namelijk vaak hand in hand met efficiëntie, door bijvoorbeeld substraten met zo weinig mogelijk energie te produceren en grondstoffen van zo dichtbij mogelijk te laten aanvoeren. Dat is zowel vermindering van emissies als van kosten.” Filip trekt de redenering door en vervangt de 2 flessen door 2 bakjes aardbeien. “We zien dat de consument steeds meer waarde hecht aan een aardbei die met minder milieu-impact is geteeld. Niet enkel de grondstoffen spelen hierin een rol, ook bijvoorbeeld de manier van verwarmen, biologische bestrijding en het terugdringen van gewasbescherming, elektriciteitsverbruik en -winning. Door al deze factoren via dezelfde tool te berekenen, krijg je een duidelijk beeld van welk verschil in milieu-impact je daarmee genereert. Op deze wijze willen wij de consument een meerwaarde bieden door het transparant maken van de milieu-

Je kan de ecologische voetafdruk van een substraat ook verminderen door het te hergebruiken voor minder hoogwaardige toepassingen, bijvoorbeeld als grondstof voor de hobbytuin. Dan moet er uiteraard onderzoek gebeuren om te bekijken voor welke toepassingen dat mengsel nog geschikt is.

VERANTWOORDE TURFWINNING

Veen is een onontbeerlijke grondstof voor het produceren van hoogwaardige substraten. Het is een waardevol natuurproduct. BVB Substrates vindt dat daar verantwoord mee moet worden omgegaan en daarom steunen ze 'Responsibly Produced Peat'. Het doel van deze stichting is om veenwinning zo in te richten dat negatieve effecten op het klimaat en de biodiversiteit sterk worden beperkt. Op deze wijze kan je groeiende veenvelden beschermen en mag er alleen maar van reeds bewerkte gebieden worden afgegraven. Bovendien moeten afgegraven veenvelden 'gerenatureerd' of onder water worden gezet. Hierdoor worden veengebieden die vóór de veenwinning sterk gedegradereerd waren weer functionerende ecosystemen.

Op de recentste IPM-vakbeurs in Essen werden de eerste 2 turfwinningbedrijven bekroond met het certificaat van 'Responsible Produced Peat' (www.responsiblyproducedpeat.org).

impact in de vorm van de MKI, zodat die uiteindelijk aardbeien kan kopen die met minder milieu-impact zijn geteeld.” Sanne geeft toe dat de interesse bij de eigen leveranciers en afnemers nog beperkt is. “Maar we zijn daar wel mee bezig, omdat we weten dat we daarin het verschil kunnen maken. Wanneer we van onze leveranciers hun LCA-waarden krijgen, kunnen we die ook zo realistisch mogelijk aangeven voor onze substraten, net zoals onze klanten kunnen rekenen met de LCA-waarde van onze substraten.” Filip vult aan dat sommige gemeentebesturen hier wel degelijk mee bezig zijn en voor het product kiezen dat minder milieubelastend is. Daarop antwoordde Sanne dat dit ook begint bij grote aankooporganisaties voor de retail, en langzaamaan ook bij de kassenteelt, zowel bij kamerplanten als bij groenten. BVB Substrates is al een heel eind op weg naar de markt. Sanne vertelt dat het een proces is dat nooit af geraakt. “Het houdt niet op. Je bent constant bezig om die LCA-waarden zo veel mogelijk te minimaliseren en daartoe onderzoek te doen. Ik verwacht dat we de komende periode daarover nog veel gesprekken zullen hebben, zowel met verantwoorde lijken binnen ons bedrijf als met leveranciers en klanten.” ■